

УКРАЇНА ЦЕНТРАЛЬНА ВИБОРЧА КОМІСІЯ

ПОСТАНОВА

14 вересня 2023 року

м. Київ

№ 59

Про нікчемність псевдовиборів на тимчасово окупованих територіях України

Центральна виборча комісія постановою від 07 липня 2023 року № 43 засудила протиправні дії та рішення державної думи, президента, центральної виборчої комісії російської федерації, а також її окупаційної адміністрації щодо організації підготовки і проведення на тимчасово окупованих територіях України так званих виборів до окупаційних представницьких органів влади держави-агресора, призначених на 10 вересня 2023 року, наголосивши, що будь-які спроби щодо організації підготовки та проведення на території суверенної незалежної України органами влади російської федерації та їх посадовими особами чи за їх сприяння псевдовиборів є нелегітимними, а їх результати не матимуть жодних юридичних наслідків.

Зазначеною постановою Комісія також закликала громадян України – виборців, які проживають на тимчасово окупованих територіях України, утриматися від участі в будь-яких заходах, спрямованих на організацію підготовки та проведення нелегітимних виборів до окупаційних органів влади держави-агресора, а іноземні держави, їх органи адміністрування виборів та міжнародні організації – засудити дії та рішення органів російської федерації та її окупаційних адміністрацій щодо здійснення таких заходів.

Верховна Рада України у свою чергу теж звернулась до парламентів та урядів іноземних держав, міжнародних організацій та їх парламентських асамблей із закликом, зокрема, не визнавати, в разі проведення, легітимності будь-яких "виборів" на тимчасово окупованих частинах території України, а також легітимності структур, які їх організують; не визнавати легітимності жодного виборного органу російської федерації, вибори до якого відбуватимуться на тимчасово окупованих частинах території України або до якого внаслідок таких "виборів" будуть включені представники окупаційних адміністрацій російської федерації на тимчасово окупованих частинах території України (Постанова Верховної Ради України від 09 серпня 2023 року № 3306-ІХ).

Водночас, за повідомленнями медіа, окупаційні адміністрації країни-агресора та їх спільники у період з 31 серпня до 10 вересня 2023 року на тимчасово окупованих територіях Автономної Республіки Крим, міста Севастополя, Донецької, Луганської, Запорізької та Херсонської областей провели чергове інсценування народного волевиявлення, застосовуючи, як і в попередні рази, психологічний та фізичний тиск на громадян, шантаж, залякування та фальсифікації.

За інформацією українських інтернет-видань, з огляду на відсутність у мешканців тимчасово окупованих територій України інтересу до псевдовиборів, організованих загарбниками, та маючи на меті приховати низьку явку на них, держава-агресор вже з 31 серпня розпочала проведення так званого дострокового голосування на тимчасово контрольованих нею територіях, у тому числі безпосередньо наближених до лінії бойових зіткнень, шляхом обходу місць проживання громадян, громадських місць членами "виборчих комісій" у супроводі озброєних військових. При цьому зафіксовано непоодинокі випадки, коли людей силоміць змушували голосувати не тільки за себе, а й за рідних та сусідів.

Крім того повідомлялось, що з метою створення для російських медіа пропагандистської картини начебто масової підтримки росії та її влади населенням тимчасово окупованих українських територій, а також для здійснення фальсифікації результатів такого "голосування" на ці території у великій кількості звозилися "виборці" з російської федерації для участі у псевдовиборах замість жителів відповідних окупованих територій.

Також медіа інформували, що окупаційні адміністрації зобов'язували заклади освіти, охорони здоров'я, комунальні підприємства на тимчасово окупованих територіях Донецької, Луганської, Запорізької та Херсонської областей забезпечити стовідсоткову явку своїх працівників на "виборчі дільниці". Відбувалось також масове завезення з держави-агресора організаторів, "агітаторів" і "спостерігачів" на "виборах".

Мешканців тимчасово окупованих територій змушували голосувати під загрозою депортації, виселення з будинків, припинення надання комунальних, соціальних, фінансових послуг, медичної допомоги, застосування до них зброї і фізичного насильства. Голосування на псевдовиборах дозволялось будь-кому без обмежень за будь-якими документами.

Тобто під час проведення цих псевдовиборів застосовувалася вже опрацьована у вересні минулого року на фейкових референдумах про приєднання тимчасово окупованих територій України до російської федерації схема психологічного і фізичного примусу громадян України до відповідного "волевиявлення", з показною активністю "виборців", суттєво перебільшеною явкою та підтасованими результатами.

Центральна виборча комісія, як і в попередніх своїх рішеннях, рішуче засуджує проведення країною-агресором та її представниками "виборів" 10 вересня 2023 року на тимчасово окупованих територіях Автономної Республіки Крим, міста Севастополя, Донецької, Луганської, Запорізької та Херсонської областей.

Указані псевдовибори є ще одним свідченням цинічного посягання російської федерації на основи світового правопорядку і демократії, на державний суверенітет і територіальну цілісність України, її державний устрій, закріплені в Конституції та законах України. Адже згідно зі статтею 133 Основного Закону України Автономна Республіка Крим, Донецька, Запорізька, Луганська та Херсонська області, місто Севастополь є складовими частинами території України.

Комісія також укотре наголошує, що легітимними можуть вважатися на території суверенної незалежної України тільки ті вибори та їх результати, організація і проведення яких здійснювались відповідно до положень Конституції

та законів України і лише утвореними та уповноваженими на це законами України органами їх адміністрування. Таких органів на тимчасово окупованих територіях України Центральна виборча комісія не утворювала, як і не вчиняла жодних дій для організації, підготовки та проведення будь-яких виборів на зазначених територіях України. До того ж із 24 лютого 2022 року в Україні введено правовий режим воєнного стану, дія якого неодноразово подовжувалась і триває на сьогодні, в умовах якого проведення будь-яких виборів забороняється (стаття 19 Закону України "Про правовий режим воєнного стану", стаття 20 Виборчого кодексу України).

Тож інсценовані 31 серпня – 10 вересня 2023 року окупаційними адміністраціями російської федерації псевдовибори на суверенних, визнаних усім цивілізованим світом територіях України, в умовах триваючих бойових дій, із застосуванням постійного тиску та залякування місцевого населення, системних фальсифікацій, за відсутності свободи слова, незалежних медіа та спостерігачів, вільної політичної агітації тощо вчергове продемонстрували всій міжнародній спільноті, як можна один з основних елементів демократичного процесу – вибори перетворити на інструмент політичних маніпуляцій з метою посилення загарбницької політики та задоволення диктаторських потреб авторитарного керівництва росії.

Такі "вибори" на тимчасово окупованих територіях України абсолютно не відповідають існуючим міжнародним виборчим стандартам, порушують суверенітет та територіальну цілісність України, їх результати є нікчемними, а обрані в такий спосіб псевдопредставницькі окупаційні органи влади та їх посадові особи не можуть бути визнані легітимними жодною інституцією як в Україні, так і за її межами.

Міністерство закордонних справ України також у своїй заяві від 08 вересня 2023 року зазначило, що дії російської федерації з проведення указаних "виборів" на тимчасово окупованих частинах території України грубо порушують суверенітет і територіальну цілісність України, українське законодавство та норми міжнародного права, зокрема Статут ООН. Псевдовибори росії на тимчасово окупованих територіях України є нікчемними, вони не матимуть жодних правових наслідків та не призведуть до зміни статусу захоплених російською армією українських територій. Також Міністерство закордонних справ України закликала міжнародних партнерів засудити нікчемні і свавільні дії росії та не визнавати легітимності жодної "адміністрації", що буде створена за підсумками цих незаконних виборів, так само, як і будь-яких рішень, що будуть ними ухвалюватись.

Представники світової спільноти також рішуче засудили фейкові вибори 08 – 10 вересня 2023 року на тимчасово окупованих російською федерацією територіях України.

Зокрема, Прем'єр-міністр Канади Джастін Трюдо зазначив, що Канада ніколи не визнає результатів цих фіктивних виборів.

Міністр закордонних справ Великої Британії Джеймс Клеверлі наголосив, що фальшиві вибори росії в Україні є ганебною спробою легітимізувати її безпідставні претензії на суверенну українську територію.

У заяві, розміщеній на сайті Державного департаменту Сполучених Штатів Америки, йдеться, що Сполучені Штати Америки ніколи не визнають претензій

російської федерації на будь-яку суверенну територію України, а до осіб, які підтримають російські фіктивні вибори в Україні, зокрема як "міжнародні спостерігачі", може бути застосовано санкції та візові обмеження.

Підтримку українського суверенітету і територіальної цілісності висловили в Міністерстві закордонних справ Азербайджанської Республіки, зауваживши, що будь-які вибори на території України можуть бути легітимними, якщо вони проводяться відповідно до Конституції та законодавства цієї держави. Останні "вибори" на частині міжнародно визнаних територій України не відповідали цим критеріям, а тому не можуть мати жодних правових наслідків.

Міністр зовнішніх справ Японії Хаяші Йошімаси заявив, що Японія рішуче засуджує як незаконну анексію росією українських територій, яка є прямим порушенням міжнародного права, посягає на суверенітет і територіальну цілісність України, а також суперечить відповідним резолюціям Генеральної Асамблеї ООН, так і проведення указаних "виборів" у цих регіонах на основі такої анексії.

Крім того, 10 вересня 2023 року керівники Ради Європи – Голова Комітету міністрів Ради Європи Кріш'яніс Каріньш, Голова Парламентської асамблеї Ради Європи Тіні Кокс та Генеральний секретар Ради Європи Марія Пейчинович Бурич оприлюднили спільну заяву, в якій підтвердили непохитну підтримку суверенітету, незалежності та територіальної цілісності України в межах її міжнародно визнаних кордонів та рішуче засудили вказані нелегітимні фіктивні вибори, а також зазначили, що ці "вибори" проведено з грубим порушенням міжнародного права, вони є ще одним свідченням заперечення російською федерацією цінностей демократії, прав людини та верховенства права, підтримуваних Радою Європи, і можуть розглядатись тільки як недійсні.

У свою чергу Верховний представник Європейського Союзу у закордонних справах та політиці безпеки/Віцепрезидент Єврокомісії Жозеп Боррель заявив, що Європейський Союз рішуче засуджує проведення цих нелегітимних так званих виборів і відкидає подальшу марну спробу росії легітимізувати або нормалізувати свій незаконний військовий контроль і спробу анексії частини українських територій. Він також наголосив, що Європейський Союз не визнавав і не визнає ні проведення цих "виборів", ні їхніх результатів і для політичного керівництва росії та тих, хто причетний до їх організації, будуть наслідки за ці незаконні дії. Також Ж. Боррель акцентував, що ці незаконні "вибори" відбулись "в умовах примусової та незаконної видачі росією паспортів, у тому числі дітям, примусового переміщення та депортації, поширених і систематичних порушень прав людини, а також залякування та посилення репресій щодо українських громадян з боку росії та нелегітимно призначеної влади на тимчасово окупованих територіях України".

Таким чином, зазначені представники іноземних держав, Ради Європи, Європейського Союзу засудили проведення псевдовиборів на тимчасово окупованих частинах території України, заявили про їх нелегітимність, невизнання результатів, а також про підтримку суверенітету та територіальної цілісності України.

З огляду на викладене Комісія вважає за потрібне вчергове звернутись до іноземних держав та їх органів адміністрування виборів, а також міжнародних організацій із закликом засудити дії російської федерації та її окупаційних

адміністрації щодо організації та проведення псевдовиборів 10 вересня 2023 року на тимчасово окупованих частинах території України, не визнавати жодних результатів таких "виборів" та повноважень обраних унаслідок їх проведення нелегітимних посадових осіб та органів окупаційної влади, припинити будь-яку співпрацю з державою-агресором та її органами, а також застосувати санкції та інші заходи впливу стосовно організацій та осіб, які брали участь в організації та проведенні псевдовиборів на тимчасово окупованих частинах території України, балотувались та/або були обрані за результатами таких "виборів", підтримали російські псевдовибори на тимчасово окупованих частинах території України, зокрема в ролі так званих міжнародних спостерігачів.

Також Комісія звертає увагу на невідворотність наслідків за протиправні дії щодо організації та проведення псевдовиборів на тимчасово окупованих територіях України, зокрема для осіб, які балотувались та/або були обрані за їх результатами. Так, на сьогодні українськими правоохоронними органами вживаються заходи з розслідування фактів організації підготовки та проведення на тимчасово окупованих територіях України нелегітимних виборів до окупаційних органів влади держави-агресора, встановлення причетних осіб та забезпечення їх притягнення до кримінальної відповідальності згідно з Кримінальним кодексом України.

Враховуючи викладене, відповідно до статей 1, 2, 17, 19, 69, 73, 132, 133 Конституції України, керуючись статтями 1, 2, 11 – 13, 16, 17 Закону України "Про Центральну виборчу комісію", Центральна виборча комісія **п о с т а н о в л я є**:

1. Встановити, що псевдовибори, організовані та проведені 31 серпня – 10 вересня 2023 року російською федерацією на тимчасово окупованих частинах території України, а саме: в Автономній Республіці Крим, місті Севастополі, Донецькій, Луганській, Запорізькій та Херсонській областях, є протиправними, їх результати є нікчемними, а обрані в такий спосіб псевдопредставницькі окупаційні органи влади та їх посадові особи є нелегітимними.

2. Закликати іноземні держави, їх органи адміністрування виборів, а також міжнародні організації:

засудити дії російської федерації та її окупаційних адміністрацій щодо організації та проведення 31 серпня – 10 вересня 2023 року псевдовиборів на тимчасово окупованих частинах території України, а саме: в Автономній Республіці Крим, місті Севастополі, Донецькій, Луганській, Запорізькій та Херсонській областях;

не визнавати жодних результатів таких псевдовиборів та повноважень обраних унаслідок їх проведення нелегітимних посадових осіб та органів окупаційної влади;

застосувати санкції та інші заходи впливу стосовно організацій та осіб, які брали участь в організації та проведенні псевдовиборів на тимчасово окупованих частинах території України, балотувались та/або були обрані за результатами таких "виборів", підтримали російські псевдовибори на тимчасово окупованих частинах території України, зокрема, в ролі так званих міжнародних спостерігачів;

припинити будь-яку співпрацю з державою-агресором та її органами.

3. Звернутись до Міністерства закордонних справ України з проханням довести текст цієї постанови до відома іноземних держав та міжнародних організацій.

4. Наголосити державним органам та органам місцевого самоврядування, їх посадовим і службовим особам, суб'єктам у сфері медіа, політичним партіям і громадським об'єднанням, підприємствам, установам і організаціям усіх форм власності, громадянам України на юридичній нікчемності псевдовиборів, проведених окупаційними адміністраціями російської федерації 31 серпня – 10 вересня 2023 року на тимчасово окупованих частинах території України.

5. Закликати громадян України повідомляти правоохоронні органи про осіб, які брали участь в організації та проведенні псевдовиборів на тимчасово окупованих частинах території України, зокрема, у формуванні так званих виборчих органів, поширенні інформації чи агітації, спостереженні за псевдовиборами та інших заходах, спрямованих на організацію підготовки та проведення нелегітимних виборів до окупаційних органів влади держави-агресора.

6. Копію цієї постанови надіслати Раді національної безпеки і оборони України, Міністерству закордонних справ України, а також обласним, Київській міській військовим адміністраціям для використання в роботі та доведення до відома відповідних районних військових адміністрацій, військових адміністрацій населених пунктів (у разі їх утворення), органів місцевого самоврядування, їх посадових та службових осіб, громадян України.

7. Цю постанову оприлюднити на офіційному вебсайті Центральної виборчої комісії.

Голова
Центральної виборчої комісії

О. ДІДЕНКО